

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

«Ərazi, müəssisə və təşkilatların radioloji-gigiyenik pasportlarının formasını və tərtib edilməsi Qaydası»nın və «Fərdi şüalanma dozalarının uçotu və onlara nəzarət Qaydası»nın təsdiq edilməsi barədə

Qərar № 134

Bakı şəhəri, 25 avqust 1999-cu il

«Əhalinin radiasiya təhlükəsizliyi haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1998-ci il 19 avqust tarixli 758 nömrəli Fərmanına əsasən Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. Ərazi, müəssisə və təşkilatların radioloji-gigiyenik pasportlarının formasını və tərtib edilməsi Qaydası və Fərdi şüalanma dozalarının uçotu və onlara nəzarət Qaydası təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Bu qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

A. RASİ-ZADƏ.

«Azərbaycan Respublikası Qanunvericilik Toplusunda» dərc edilmişdir (31 avqust 1999-cu il, № 8, maddə 529).

13 sentyabr 2006-cı il tarixli, 207 nömrəli; 1 mart 2007-ci il tarixli, 46 nömrəli qərarlara əsasən dəyişikliklər və əlavələrlə («VneshExpertService»).

*Azərbaycan
Respublikası
Nazirlər
Kabineti*

*Kabine
tinin
1999-
cu il
25
avqust
tarixli
134
nömrəl
i
qərarı
ilə
təsdiq
edilmiş
dir*

Ərazi, müəssisə və təşkilatların radioloji-gigiyenik pasportlarının formasını və tərtib edilməsi Qaydası

1. Bu Qayda «Əhalinin radiasiya təhlükəsizliyi haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu əsasında hazırlanmış və ərazi, müəssisə və təşkilatların radioloji-gigiyenik pasportlarının formasını, onun tərtib edilməsinin əsas vəzifə və prinsiplərini müəyyən edir.

2. Ərazi, müəssisə və təşkilatların radioloji-gigiyenik pasportlarının tərtibi əsas ionlaşdırıcı şüa mənbələrinin (təbii və texnogen) dövlət qiymətləndirilməsi sistemi sayılır və bu, əhalinin yaşayış şəraiti və fəaliyyəti ilə əlaqədar radiasiya təhlükəsizliyinin təminatına yönəldilir.

3. İonlaşdırıcı şüa mənbələrindən istifadə edən müəssisə və təşkilatların və ərazilərin radioloji-gigiyenik pasportlarının aparılması, Səhiyyə Nazirliyinin sanitariya-epidemioloji nəzarəti xidməti və *Fövqəladə Hallar Nazirliyi* tərəfindən müvafiq qaydada həyata keçirilir (1 və 2 nömrəli əlavələr).

4. Ərazi, müəssisə və təşkilatların radioloji-gigiyenik pasportuna aşağıdakılar daxil edilməlidir:

- əhalinin (işçilərin) radiasiya təhlükəsizliyinin qiymətləndirilməsi;
- yüksək səviyyəli ionlaşdırıcı şüa təsirinə məruz qalan ərazi və əhalinin (işçilərin) risk qrupları haqqında məlumat;
- ərazidə və ionlaşdırıcı şüa mənbələrindən istifadə edən mühafizə və təşkilatlarda radiasiya vəziyyətinin proqnozu;
- əhalinin (işçilərin) radiasiya təhlükəsizliyinin təminatı ilə əlaqədar planlaşdırma, tədbirlərin aparılması və qərarların qəbul edilməsi üçün lazım olan tövsiyələr;
- əhalinin (işçilərin) radiasiya təhlükəsizliyinin təmin olunması ilə əlaqədar aparılan tədbirlərin effektivliyinin analizi.

5. Müəssisə və təşkilatların radioloji-gigiyenik pasportunda ionlaşdırıcı şüa mənbələrindən istifadə ilə əlaqədar fəaliyyətin növü, xarakteri, işlərin aparılma yeri, gigiyenik norma və qayda tələblərinə əməl olunması, radiasiya qəzası ehtimalı və onun miqyası, qəzaların qarşısının alınması və onun nəticələrinin ləğv edilməsinə hazırlıq, müəyyən olunmuş normadan artıq şüalanma dozasına məruz qalmış şəxslərin sayı və radiasiya təhlükəsizliyinə hazırlığın vəziyyəti barədə digər lazımi məlumatlar olmalıdır.

6. Ərazinin radioloji-gigiyenik pasportunda ərazilərin radioaktiv çirklənməsinin xüsusiyyəti və dərəcəsi, bunun nəticəsində əhalinin ayrı-ayrı qruplarının məruz qaldıqları şüalanma dozalarının təhlili, radiasiya təhlükəsizliyi şəraitinin qiymətləndirilməsi üçün digər məlumatlar qeyd olunur.

7. Ərazi, müəssisə və təşkilatların radioloji-gigiyenik pasportlarında qeyd edilmiş məlumatlar dəqiq, dolğun olmalı, radiasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi tədbirlərinin effektivliyinin qiymətləndirilməsinə imkan verməlidir.

8. Ərazi, müəssisə və təşkilatların radioloji-gigiyenik pasportları hər il tərtib edilir.

*Ərazi,
müəssisə
və
təşkilat
ların
radioloji-
gigiyenik
pasportlarını
n
formas
ı və
tərtib
edilməsi
si
Qayda
sına
I
nömrəli
əlavə*

**İonlaşdırıcı şüa mənbələrindən istifadə edən müəssisə və
təşkilatların radioloji-gigiyenik
PASPORTU
(_____ ilin vəziyyətinə görə)**

1. Müəssisə, təşkilat _____

(tam və qısaldılmış adı, bilavasitə tabe olduğu nazirlik, idarə, ünvanı, telefonu, faksı)

2. Müəssisə və təşkilatların radiasiya təhlükəsizliyinə hazırlığının vəziyyəti

(ionlaşdırıcı şüa mənbələrinin növü və xarakteri, işlərin növü,

xarakteri və dərəcəsi, bilavasitə şüa mənbələri ilə işləyən şəxslərin sayı)

3. Radiasiya qəzalarının qarşısının alınması və onun nəticələrinin ləğv edilməsinə hazırlıq

(radiasiya, hadisə və qəzaların ləğvi üzrə tədbirlər planının, qüvvə və vəsaitin olması)

4. Müəssisə və təşkilatlarda radiasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə qiymət

5. Radiasiya təhlükəsizliyinə cavabdeh olan vəzifəli şəxs _____

(vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı, vəzifə cavabdehliyi həvalə edilməsi

barədə obyekt üzrə əmrin tarixi və nömrəsi)

(imza)

(tarix)

6. Səhiyyə Nazirliyinin sanitariya-epidemioloji nəzarəti xidməti və Fövqəladə Hallar Nazirliyi nümayəndəsinin rəyi _____

(icraçının işlədiyi idarənin adı, vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı, telefonu)

(imza)

(tarix)

(imza)

(tarix)

M. Y.

M. Y.

7. Rəy ilə tanış oldu _____

(müəssisə və təşkilatın rəhbərinin adı, soyadı, atasının adı)

(imza)

(tarix)

*Ərazi, müəssisə və təşkilatların
radioloji-gigiyenik pasportlarının
formasını və tərtib edilməsi Qaydasına
2 nömrəli əlavə*

**Ərazinin radioloji-gigiyenik
Pasportu
(_____ ilin vəziyyətinə görə)**

1. Ərazi _____

(inzibati rayon)

2. Əhalinin sayı _____

3. Ərazinin sahəsi _____ kv.km.

4. İonlaşdırıcı şüa mənbələrindən istifadə edən obyektlərin siyahısı _____

5. İonlaşdırıcı şüa mənbələrindən istifadə edən obyektlərin xarakteristikası

6. Ətraf mühitin radioaktiv çirklənməsinin xarakteristikası _____

(ərazidə radiasiya anomaliyalarının və çirklənmələrin olması, onların təbii

və ya texnogen olmasının xüsusiyyəti, dərəcəsi və səbəbi)

7. Ətraf mühit obyektlərində radioaktiv maddələrin xüsusi aktivliyi _____

(yerli qida məhsulları, içməli su mənbələri və s.)

8. Yerli xammaldan olan tikinti materiallarında radioaktiv maddələrin xüsusi effektiv aktivliyi

9. Ərazidə radiasiya hadisə və qəzalarının sayı _____

10. Əhalinin tibbi müayinəsi zamanı şüalanmasının strukturu:

Tibbi müayinələrin növü	Kollektiv doza, (adam x Zv/il)		
Fluoroqrafiya			
Rentgenoqrafiya			
Rentgenoskopiya			
Radionuklid			

11. Müəyyən olunmuş normadan artıq şüalanma dozasına məruz qalmış şəxslərin sayı

A qrupu üzrə: _____

B qrupu üzrə: _____

12. Şüa patologiyasının olması _____

(il üzrə xəstələnmələrin sayı)

13. Ərazidə radiasiya şəraitinin qiymətləndirilməsi _____

14. Səhiyyə Nazirliyinin sanitariya-epidemioloji nəzarəti xidməti və Fövqəladə Hallar Nazirliyi nümayəndəsinin rəyi _____

(icraçının işlədiyi idarənin adı, vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı, telefonu)

(imza)

(tarix)

(imza)

(tarix)

M. Y.

M. Y.

15. Rəy ilə tanış oldu _____

(yerli icra hakimiyyəti başçısının soyadı, adı, atasının adı)

(imza)

(tarix)

Azərbaycan Respublikası
Nazirlər Kabinetinin
1999-cu il 25 avqust tarixli
134 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir

Fərdi şüalanma dozalarının uçotu və onlara nəzarət Qaydası

Bu Qaydalar «Əhalinin radiasiya təhlükəsizliyi haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun əsasında hazırlanmış və işçi, əhalinin fərdi şüalanma dozalarının uçotu və onlara nəzarətinin prinsiplərini müəyyən edir.

1. İşin xarakterindən asılı olaraq işçilərin şüalanmasının fərdi nəzarətinə aşağıdakılar daxildir:

1.1. Fərdi dozimetrlərdən istifadə etməklə xarici betaşüalanma, neytron, rentgen, qamma-şüalanma, həmçinin qarışıq şüalanma dozalarına fərdi nəzarət;

1.2. Fərdi nümunə götürənlərdən istifadə etməklə ekskrementlərin (insan ifrazatlarının), tənəffüslə xaric olan havanın radioaktivliyini və ya spektrometrlərin köməyi ilə adamların şüalanmasını ölçməklə orqanizmdə və yaxud ayrı-ayrı kritik orqanda radioaktiv maddələrin miqdarına və daxil olmasına fərdi nəzarət;

1.3. Öz-özünə zəncirvari bölünmə reaksiyası baş verə bilən miqdarda parçalanan materiallarla işləyən şəxslər fərdi dozimetrləri ilə təmin olunmalıdır.

2. İdarənin müdiriyyəti və yerli sanitariya-epidemioloji xidməti fərdi dozaların üzərində radiasiya nəzarətinin vaxtında və keyfiyyətlə keçirilməsinə, habelə şüalanma yüklərinin uçotu üzrə sənədlərin düzgün aparılmasına müntəzəm nəzarət etməlidir.

3. İşçilər idarədə müəyyən edilmiş fərdi dozimetrlərin istifadəsi qaydalarına riayət etməyə borcludur.

4. İonlaşdırıcı şüa mənbələri ilə işləyən bütün şəxslər fərdi dozimetrlərlə təmin olunmalıdır.

Bəzi hallarda ionlaşdırıcı mənbələri ilə aparılan işlərin növündən asılı olaraq, bu işləri aparan şəxslər iki cür dozimetrlərlə — bilavasitə göstərən və fotodozimetrlərlə və yaxud termoluminessens dozimetrlərlə təmin olunur.

Foto və termoluminensens dozimetrlərin göstəriciləri ayda bir dəfə, bilavasitə göstərenlərin isə hər həftə çıxarılır.

5. Radiasiya təhlükəsizliyi xidməti və ya radiasiya nəzarətinə cavabdeh şəxs aylıq və rüblük şüalanma dozalarını təyin edir. Fərdi nəzarətin aparılması zamanı illik dozanın, habelə peşə işinin bütün dövrü ərzindəki ümumi dozanın uçuğunun aparılması zəruridir.

Bütün növ radiasiya nəzarəti üsullarının nəticələri qeydə alınmalı və 50 il müddətində saxlanılmalıdır.

6. Fərdi şüalanma dozaları fərdi uçot vərəqəsində qeyd edilir (1 nömrəli əlavə). Vərəqə işçi azad edildikdən sonra 50 il müddətində saxlanılmalıdır. İşçinin radioaktiv maddələr və digər ionlaşdırıcı şüa mənbələrinin tətbiqi ilə əlaqədar işlər aparılan başqa idarəyə keçməsi hallarında onun şüalanma dozası barədə məlumatın surəti təzə iş yerinə verilməli, orijinalı isə əvvəlki iş yerində saxlanılmalıdır (2 nömrəli əlavə).

ezamiyyətə göndərilmiş şəxslərin fərdi şüalanma dozası barədə məlumatları onların daimi iş yerlərinə verilməlidir.

7. Fərdi dozaların normadan artıq yüksək olması müəyyən edilən bütün hallarda radiasiya təhlükəsizliyin xidməti və ya radiasiya nəzarətinə cavabdeh şəxs bu barədə idarənin rəhbərliyinə, idarə rəhbərliyi isə öz növbəsində yerli sanitariya-epidemioloji xidmətinə məlumat verir.

Yerli sanitariya-epidemioloji xidməti idarənin müdiriyyəti ilə birlikdə şəxslərdə fərdi dozaların normadan artıq olması səbəbini araşdırır və müvafiq tədbirlər həyata keçirir.

8. Yol verilən şüalanma dozası həddindən artıq doza almış şəxslər müvəqqəti olaraq ionlaşdırıcı şüa mənbələri ilə işlərdən kənarlaşdırılır və həkim müayinəsinə göndərilir.

9. Tibbi rentgen-radioloji müayinə zamanı əhalinin (xəstələr) aldığı şüalanma dozaları haqqında məlumat onların xəstəlik tarixində və ambulator vərəqəsində müayinə aparən həkim tərəfindən qeyd edilir və nəzarət aparılır.

10. Əhali və işçilərin radiasiya təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədi ilə təbii və ya texnogen dəyişdirilmiş radiasiya fonu normadan artıq olan yerlərdə kollektiv fərdi dozimetrlərdən istifadə etməklə həmin ərazidə radiasiya nəzarəti müvafiq olaraq yerli sanitariya-epidemioloji xidməti və idarə müdiriyyəti tərəfindən aparılır.

*Fərdi şüalanma dozalarının
uçotu və onlara nəzarət
Qaydasına
1 nömrəli əlavə*

İonlaşdırıcı şüa mənbələri ilə işləyənlərin fərdi şüalanma dozalarının uçot Vərəqəsi

1. İdarə, müəssisə _____

(adı, ünvanı, telefonu)

2. Soyadı, adı, atasının adı _____

3. Doğum ili _____

4. Cinsi _____

5. İşlədiyi yer _____

(sex, şöbə, sahə, laboratoriya və s.)

6. Vəzifəsi _____

7. İonlaşdırıcı şüa mənbələri ilə iş stajı _____

(hansı vaxtdan idarədə işləyir, ümumi staj)

8. Yaşadığı yerin ünvanı, telefonu _____

9. İşin şəraiti _____

(işin növü, işin dərəcəsi, radioaktiv maddənin aqrekat vəziyyəti...)

(iş yerində yol verilən maksimal birdəfəlik aktivlik və s.)

10. Dozanın ölçülməsi üsulu _____

(dozimetrin tipi, ekspozisiya vaxtı)

*Fərdi şüalanma dozalarının
uçotu və onlara nəzarət
Qaydasına
2 nömrəli əlavə*

Şüalanma dozası barədə məlumat

Ay	Dozimetrin yerləşdiyi sahə	Doza, mZv (millizivert) mRBE (millirentgenin bioloji ekvivalenti)	Qeyd
----	----------------------------	---	------

		1999-cu il	2000-ci il	2001-ci il	2002-ci il	2003-cü il	
1	2	3	4	5	6	7	8
I	əllər						
	sinə						
	çanaq						
II	əllər						
	sinə						
	çanaq						
III	əllər						
	sinə						
	çanaq						
I rüb							
IV	əllər						
	sinə						
	çanaq						
V	əllər						
	sinə						
	çanaq						
VI	əllər						
	sinə						
	çanaq						
II rüb							
VII	əllər						
	sinə						
	çanaq						
VIII	əllər						
	sinə						
	çanaq						
IX	əllər						

	sinə						
	çanaq						
III rüb							
X	əllər						
	sinə						
	çanaq						
XI	əllər						
	sinə						
	çanaq						
XII	əllər						
	sinə						
	çanaq						
IV rüb							
İl ərzində							
